

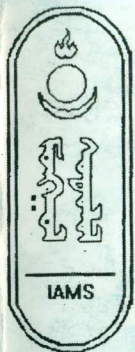
06

M-81

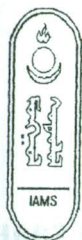
MONGOLICA

AN INTERNATIONAL ANNUAL OF MONGOL STUDIES

Vol. 14 (35), 2004

ISSN 1024-3143

MONGOLICA

An International Annual of Mongol Studies
Vol. 14 (35), 2004

A SPECIAL ISSUE CONTAINING THE PAPERS OF
THE EIGHTH INTERNATIONAL CONGRESS OF
MONGOLISTS CONVENED UNDER THE
PATRONAGE OF
N.BAGABANDI, PRESIDENT OF MONGOLIA
(5-11 August, 2002, Ulaanbaatar)

Ulaanbaatar

Secretariat of the International
Association for Mongol Studies

Олон Улсын Монгол Судлалын Холбоо
International Association for Mongol Studies

EIGHTH INTERNATIONAL CONGRESS OF MONGOLISTS

VOLUME II

2-Р САЛБАР /SECTION II/

**Монгол хэлтнүүдийн хэл утга зохиол,
тэдгээрийн бусад улс түмний хэл,
утга зохиолтой холбогдох нь**

**Mongolian Language and Literature,
and Their Relationship with Those of other Nations**

Салбар хуралдааны дарга проф. Д.Төмөртоогоо
Нарийн бичгийн дарга д-р. Э.Пүрэвжав

Chairman of the Section Prof. D.Tumurtoogoo
Secretary of the section Ph.D. E.Purevjav

АГУУЛГА /CONTENTS/

1. Төмөртогоо Д /Монгол/. “Монгол хэлтнүүдийн хэл, утга зохиол, тэдгээрийн бусад улс түмний хэл, утга зохиолтой холбогдох нь” II салбар хуралдааны тухай сонсгол..... 9

Монгол хэлээр тавьсан илтгэл

2. Адъяа О /Монгол/. Даяаршил: төрөлх ба гадаад хэл..... 11
3. Арай Ю /Япон/. Б.Я.Владимирцов монгол хэл болон халимаг хэлийг латинчлах явдлыг юу гэж бодож байсан бэ?.. 21
4. Бао Лиан Чиун /БНХАУ/. Монгол хэлний “-ж, -ч, -аад, -ээд, -оод, -өөд”-ийн хэл зүйн утга 24
5. Батнасан Д /БНХАУ/. Хятад улс дахь монгол хэлний хөгжлийн одоох байдлыг нийгэм хэл шинжлэлийн үүднээс судлах нь..... 28
6. Бира Ш /Монгол/. Ю.Н.Рерих багшийн тухай дурсамж..... 32
7. Болд Л /Монгол/. Түрэг, монгол хэлний хэл зүйн харилцааг судлах онолын асуудалд..... 40
8. Болдбаатар Ю /Монгол/. Боржигин овгийн нэрийн тухай..... 49
9. Булаг Б /БНХАУ/. Уйгуржин монгол бичгийн “га” үсгийн дуудлагын хувиралт..... 59
10. Бүрнээ Д /Монгол/. Сумадираднаа ба Рерихийн толь бичгүүдийг харьцуулах нь 79
11. Бүрэнбэх Б /БНХАУ/. “МНТ”-ны уянгын уугал төрх..... 90
12. Ван Мандуга /БНХАУ/. “Зохист аялгууны толь” ба түүний тайлбаруудын тухай судалгааны тойм..... 93
13. Галсан С /Монгол/. Ерөнхий хэл шинжлэлийн онол ба монгол судлал..... 108
14. Гарди С /БНХАУ/. Дунхуаны агуй дахь монгол бичиг дурсгалын ерөнхий байдал..... 111
15. Гэрэлжав /БНХАУ/. Харчин “Гэсэрийн тууж”-ийн тухай анхны шинжилгээ..... 116

16. Дулам С /Монгол/. Монгол, герег домгийн зарим дүр, өгүүлэмжийг харьцуулан судлах нь	121
17. Канаока Х /Япон/. Бурхан шашны судрын орчуулгаар дамжсан нэр томъёоны эргэцүүлэл /Тийн ялгал гэдэг үгийн тухай/	138
18. Каписовска В /Чех/. - ОУМХ дэх ормол үгийг угсаа хэл шинжлэл хийгээд нийгэм хэл шинжлэлийн үүднээс нь судлах нь.....	143
19. Квон Сон Хүн /БНСУ/. Солонгос хэлэнд орсон монгол үгс дэх эгшиг авианы ижилшил.....	147
20. Озава Ш /Япон/. Нууц товчооны “aji'ai”-гийн тухай.....	151
21. Оюунбадрах Д /Монгол/. Хүүхдийн уран зохиолд монгол ардын аман зохиолын нөлөө.....	155
22. Пүрэвжав Э /Монгол/. Монгол, япон хэлний ойролцоо язгуурт хэдэн нэр үгийн тухай.....	162
23. Самбуудорж О /Монгол/. Монгол хэлний биеийн төлөөний үгийн заахын тийн ялгалын тэг хувилбарын асуудалд	168
24. Сампилдэндэв Х /Монгол/. Монгол аман зохиолд бурхны шашны нөлөө туссан зарим асуудал.....	171
25. Санжаа Ж /Монгол/. Монгол төрлийн хэлнүүдийн авианы тогтолцоо.....	178
26. Содмон Н /ОХУ/. Тод үсгийн цагаан толгойтой холбогдох дурсгал бичгүүд хийгээд ойрдын хэл шинжлэлийн уламжлал	185
27. Сумъяабаатар Б /Монгол/. Хархорины тамгын бичээсийг тайлан уншсан нь.....	194
28. Сүхбаатар О /Монгол/. Монголын газар усны нэр мэдээллийн сан болох нь.....	203
29. Такахаши М /Япон/. Монгол хэлний авиа дууриах ба дүр байдал дууриах үгийг дуу авианы сэтгэл зүйн үүднээс задлан шинжлэх нь	214
30. Тэтхэ /БНХАУ/. ОЦМХ-ний бодит үгсийн нийцвэрийн тухай зарим асуудал.....	216
31. Үмэтани Х /Япон/. ОЦМХ-ний “чинь”, “тань” хоёрын хэрэглээний онцлог.....	218
32. Фүжий М /Япон/. Жангарын “12 баатар”-ын тухай задлан шинжлэх нь.....	231

33. Хашимото М /Япон/. МНТ дахь жүгелж гэдэг үгийн гарал үүслийн тухай.....	235
34. Хишигтогтох Ц /БНХАУ/. Юань гүрний түүхэнд холбогдох нэгэн хөшөөний бичиг.....	238
35. Хорлоо П /Монгол/. Нэгэн түүхэн дууны учир.....	249
36. Цендина А.Д. /ОХУ/. Монголын хаадын гарвалын тухай домгууд ба түвдийн үлгэр домог дахь тэдгээрийн ижил талууд.....	258
37. Цэрэнсодном Д /Монгол/. МНТ хийгээд “Чингис хааны шар дэвтэр”-ийн учир холбогдлын тухайд.....	264
38. Цэцэнбаатар /БНХАУ/. Цахар аман аялгуун дахь ja:m гэдэг үгийн тухай.....	270
39. Цэцэнмөнх /БНХАУ/. “Монгол” гэдгийн “гол” хэмээх нэрийн гарал үүсэл.....	274
40. Чой Донг Гүэн /БНСУ/. Буддын шашин хийгээд дөрвөлжин үсэг, солонгос бичгийн хамаарлын тухай.....	305
41. Чойжинжав /БНХАУ/. Хоёр зүйлийн “монгол бичгийн транслитераци”-ийн харьцуулал.....	309
42. Чоймаа Ш /Монгол/. МНТ-ны нэгэн шүлгийг шинээр тайлбарласан эх бичгийн харьцуулсан судалгаа.....	312
43. Эрдэнэсүвд Л /Унгар/. Этгээд үг хэллэгийн нэр томъёо.....	318
44. Этвуд /АНУ/. ОЦМХ-нд хэрэглэж болох монгол бичгийн зарчмыг өвлөх латин үсгийн шинэ тогтолцоо.....	321
45. Даваадагва Б /БНХАУ/. Монгол хэлний хурах ёс.....	332

Доклады на русском языке

1. Баяртуев Б.Д. /Россия/. Бурятская литература в контексте истории этноса.....	338
2. Кодар А /Казахстан/. “Сокровенное сказание монголов” и поэзия казахских позднего средневековья.....	343
3. Раднаев В.Э. /Россия/. Профессор О.М.Ковалевский как лексикограф.....	353
4. Тагарова Т.Б. /Россия/. Формирование фразеологического значения и полисемия фразеологических единиц монгольских языков.....	362

Papers in English

1. Bertalan A /Hungary/. A Middle Mongolian glossary of the Dengtan bijiu.....368
2. Bulag E /USA/. Ethnicizing Mongolian Language in China.....375
3. Corff O /Germany/. The Pentaglot and its Place in contemporary Central Asian Studies.....382
4. Hugjiltu /China/. The Development of the Mongolian Vowels..... 390
5. Karlsson A /Sweden/ and Jan-Olof Svantesson /Sweden/. Preaspiration in Mongolian.....393
6. Matsukawa T /Japan/. On the Mongolian part of the Great scroll presented by Ming emperor Yung lo to Karma pa De bzhin gshegs pa in 1407.....413
7. Omakaeva E /Russia/. The main problems of the text grammar in modern Mongolian 417
8. Ragagnin E /Italy/. Dukhan: a Tuvan dialect spoken in the Darkhat area of Khovsgol province..... 421
9. Ravdan E /Mongolia/. Mongolian Geographical Names and Their significance for Scientific study.....425
10. Su-ying Hsiao /Taiwan/. On the syntax and semantics of two Mongolian proportional correlative constructions.....444
11. Tserenpil D (Mongolia). The human language Universals and Mongolian (the homogeneity of the Tense System in Mongolian and English) 451